

## **Blagaj - čuvamo baštinu, učimo kroz istraživanje**

### **Tim nastavnika:**

- **Amira Palikuća** – nastavnica historije
- **Aida Sivonjić** – nastavnica geografije
- **Elvedina Repeša** – nastavnica biologije i hemije
- **Sanel Mehremić** – nastavnik vjeronauke
- **Arneta Pobrić** – nastavnica vjeronauke
- **Aldijana Velagić Softić** – nastavnica njemačkog jezika
- **Halima Marić** – nastavnica turskog jezika
- **Enita Trbonja** – nastavnica muzičke kulture

### **Oblast:**

- **Čitalačka pismenost**
- Praksa je usmjerena na razvoj čitalačke pismenosti kroz čitanje, istraživanje, razumijevanje i interpretaciju sadržaja o kulturno-historijskom i prirodnom naslijeđu Blagaja, kao i kroz pisano i usmeno izražavanje učenika.

### **Zašto se praksa provodila: polazište/izazov**

- Blagaj predstavlja prostor bogat kulturno-historijskim, prirodnim i tradicijskim vrijednostima. Jedan od izazova jeste kako te vrijednosti približiti učenicima na način koji će ih motivisati da ih upoznaju, razumiju, cijene i aktivno učestvuju u njihovom očuvanju i promociji.
- Istovremeno, u radu s identificiranom učenicom uočena je potreba za dodatnom podrškom u razvijanju socijalnih i komunikacijskih vještina. Učenica je povučena, nesigurna u socijalnim interakcijama, izbjegava kontakte i druženja sa vršnjacima i rijetko se uključuje u grupni rad. U situacijama koje zahtijevaju javno iznošenje mišljenja, diskusiju ili prezentovanje, teško iskazuje svoje misli i osjećaje.
- Zbog toga je bilo potrebno osmisliti praksu koja će učenici omogućiti da se osjeća sigurno i prihvaćeno, a istovremeno joj pružiti priliku da se postepeno uključuje u zajedničke aktivnosti kroz teme koje su učenicima bliske i zanimljive.
- Kulturna baština Blagaja pokazala se kao pogodan okvir za takav pristup. Kroz čitanje, istraživanje, terenski rad, razgovor, izradu plakata, maketa i brošura učenica dobija mogućnost da svoje znanje i doživljaje izražava različitim načinima - najprije pismeno i likovno, a zatim, kada se osjeti dovoljno sigurno, i usmeno.

### **Ciljna grupa djece:**

- Praksa je usmjerena na učenike osnovne škole koji učestvuju u istraživanju kulturne i prirodne baštine Blagaja, sa posebnim fokusom na učenicu kojoj je potrebna dodatna podrška u razvijanju socijalnih i komunikacijskih vještina.
- Učenica je u školskom okruženju povučena i nesigurna u socijalnim interakcijama. Rjeđe inicira komunikaciju sa vršnjacima, izbjegava grupne aktivnosti i teže se uključuje u razgovor i zajednički rad. Svoje potrebe i emocije češće iskazuje kroz tiho ponašanje nego kroz otvorenu komunikaciju.
- Istovremeno, učenica pokazuje interesovanje za sadržaje koji omogućavaju istraživanje, posmatranje, -kreativno izražavanje i rad izvan klasične učionice. Zbog toga će joj se kroz projekat pružiti različite mogućnosti za učešće, uz uvažavanje njenog tempa, interesa i sposobnosti.
- Posebna pažnja bit će posvećena stvaranju pozitivnog i sigurnog okruženja, pohvaljivanju uloženog truda i ohrabrivanju učenice da postepeno preuzima aktivniju ulogu u grupi.

### **Ciljevi prakse:**

- Razvijati čitalačku pismenost kroz čitanje, razumijevanje i interpretaciju tekstova o kulturnoj, historijskoj i prirodnoj baštini Blagaja.
- Upoznati učenike sa značajnim kulturno-historijskim lokalitetima Blagaja, posebno Tekijom i Starim gradom.
- Razvijati sposobnost povezivanja pročitanih i istraženih sadržaja sa neposrednim životnim i lokalnim okruženjem.
- Podsticati učenike da svoje misli, osjećaje i doživljaje izražavaju pismeno, likovno i usmeno.
- Povećati koncentraciju učenice tokom nastavnih i projektnih aktivnosti.
- Povećati aktivno vrijeme učenice provedeno u radu i izvršavanju zadataka.
- Postepeno uključivati učenicu u grupne aktivnosti i timski rad.
- Razvijati samopouzdanje učenice kroz pohvalu, pozitivno pojačanje i uvažavanje njenog doprinosa.
- Omogućiti učenici da svoje mišljenje najprije izražava kroz pisane i likovne forme, a zatim i kroz usmenu komunikaciju.
- Razvijati komunikacijske i socijalne vještine učenika.
- Razvijati svijest o značaju očuvanja i promocije kulturne baštine Blagaja.
- Podsticati saradnju škole i lokalne zajednice u promociji kulturno-historijskih i prirodnih vrijednosti Blagaja.

### **Uključenost ciljne grupe:**

- Učenici aktivno učestvuju u svim fazama projekta - od istraživanja i planiranja do izrade materijala, terenske nastave i prezentovanja rezultata.
- Rad se organizuje kroz individualne, partnerske i grupne aktivnosti. Učenica kojoj je potrebna dodatna podrška uključuje se postepeno, počevši od zadataka koji joj omogućavaju osjećaj sigurnosti i uspjeha.
- U početnoj fazi može učestvovati u aktivnostima poput posmatranja, fotografisanja, čitanja kraćih tekstova, izrade crteža ili dijelova plakata. Nakon što stekne sigurnost, uključuje se u rad u paru i manjoj grupi, a potom i u zajedničke diskusije i prezentacije.
- Nastavnici i vršnjaci pružaju podršku kroz ohrabrivanje, pohvalu i pozitivno vrednovanje svakog njenog doprinosa. Na taj način učenica postepeno razvija osjećaj pripadnosti grupi i sigurnost u komunikaciji.

### **Aktivnosti:**

#### **1. Pripremne aktivnosti**

- Predstavljanje projekta „**Blagaj - čuvamo baštinu, učimo kroz istraživanje**“.
- Razgovor sa učenicima o tome šta za njih predstavlja kulturna baština.
- Istraživanje prethodnih znanja učenika o Blagaju.
- Čitanje kraćih informativnih tekstova o Blagaju.
- Upoznavanje sa ciljevima projekta i podjela zadataka.
- Formiranje manjih grupa učenika.
- Dogovor o načinima komunikacije i međusobne podrške u grupnom radu.

#### **2. Istraživački rad**

Učenici istražuju:

- historiju Blagaja,
- Stari grad Blagaj,
- Tekiju u Blagaju,
- rijeku Bunu,
- prirodne karakteristike područja,
- tradicionalni način života,
- značaj Blagaja kao turističke destinacije,
- biljne vrste karakteristične za područje Blagaja,
- kulturnu i vjersku raznolikost lokalne zajednice.

Učenici koriste knjige, informativne tekstove, enciklopedije i druge dostupne izvore kako bi prikupili informacije koje će kasnije koristiti za izradu svojih materijala.

### 3. Čitalačka pismenost

- Čitanje informativnih tekstova o Blagaju.
- Izdvajanje ključnih informacija iz pročitanog teksta.
- Razgovor o pročitanom sadržaju.
- Postavljanje i odgovaranje na pitanja.
- Pisanje kratkih opisa kulturno-historijskih lokaliteta.
- Pisanje kratkih ličnih doživljaja nakon posjete lokalitetima.
- Izrada kratkih tekstova za turističke brošure.

### 4. Terenska nastava

Planirana je posjeta značajnim lokalitetima Blagaja:

- **Tekiji u Blagaju**
- **Starom gradu Blagaju**
- području izvora rijeke Bune i okolnog prirodnog prostora.

### Ostvareni ishodi:

#### *Obrazovni zadaci*

- Učenici su usvojili i primijenili osnovna znanja o biljkama, njihovim potrebama i značaju za životnu sredinu.
- Učenici razumiju osnovne biološke procese, posebno fotosintezu i disanje biljaka.
- Prepoznaju i opisuju osnovne biljne organe i objašnjavaju njihove funkcije.
- Primjenjuju matematička znanja kroz mjerenje prostora, izračunavanje površine i obima te proračun potrebnih količina materijala i sadnica.
- Učenici razvijaju čitalačku pismenost kroz čitanje, razumijevanje i interpretaciju tekstova o prirodi i zaštiti okoliša.
- Samostalno kreiraju kratke tekstove, ekološke poruke i slogane.
- Učenici prikupljaju, analiziraju i predstavljaju podatke kroz tabele i grafikone.
- Povezuju stečena teorijska znanja sa praktičnim aktivnostima i svakodnevnim životom.
- Razvijaju sposobnost istraživanja, posmatranja, postavljanja pitanja i donošenja zaključaka.

### *Odgojni zadaci*

- Razvijena je odgovornost učenika prema prirodi, školskom prostoru i zajedničkom dobru.
- Učenici razvijaju svijest o značaju očuvanja okoliša i održivog odnosa prema prirodi.
- Poboľšane su komunikacijske i socijalne vještine kroz rad u grupama i zajedničko donošenje odluka.
- Razvijeni su saradnja, solidarnost, tolerancija i međusobno uvažavanje.
- Povećano je samopouzdanje učenika kroz aktivno učestvovanje u planiranju i realizaciji projekta.
- Učenici pokazuju veću motivaciju za učenje i spremnost da preuzmu odgovornost za zadatke.
- Razvijen je osjećaj pripadnosti školi i školskoj zajednici.
- Učenici prepoznaju vrijednost zajedničkog rada i doprinosa svakog pojedinca.

### *Funkcionalni zadaci*

- Učenici su osposobljeni za samostalno mjerenje, prikupljanje i obradu podataka.
- Izrađene su tabele i grafikoni na osnovu praćenja rasta i razvoja biljaka.
- Učionica na otvorenom koristi se za realizaciju nastavnih i vannastavnih aktivnosti iz različitih nastavnih predmeta.
- Učenici primjenjuju stečena znanja i vještine u konkretnim životnim situacijama.
- Razvijene su organizacijske, praktične, istraživačke i prezentacijske vještine učenika.